

18.04.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**18 Nisan 2023
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

18 Nisan 2023 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARI

— Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Dolu ve Boş Kadrolarda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar: 2023/218)

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU KARARLARI

— Hâkimler ve Savcılar Kuruluna Ait Kararlar

YÖNETMELİKLER

— Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Müfettişleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Yenilenmiş Ürünlerin Satışı Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Vakıflar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Doğuş Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

GENELGE

— Türkiye Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2023-2028) ile İlgili 2023/8 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi

TEBLİĞ

— Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 415)

TARSİM Genel Müdürlüğüne Bekir Engürülü atandı

Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi Genel Müdürlüğüne Bekir Engürülü atandı.

Tarım Sigortaları Havuzu'ndan (TARSİM) yapılan açıklamaya göre, bugün itibarıyla ataması gerçekleşen Bekir Engürülü, 14 Haziran 2005 tarih ve 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu'nun yazımı aşamasından bugüne kadar ki 18 yıllık süreçte tarım sigortaları alanında pek çok çalışmada yer aldı.

Tokat'ın Zile ilçesinde doğan, 1985 yılında Söke Ziraat Teknik Lisesi'nden, 1991 yılında Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makineleri Bölümü'nden mezun olan Engürülü'nün Tarım ve Orman Bakanlığı'nda 38 yıllık memuriyet süresi oldu.

Bu süreçte sırasıyla teknik personel, ziraat mühendisi, ilçe müdürü, şube müdürü ve daire başkanı görevlerinde bulunan Engürülü, 2011-2020 yılları arasında Tarım Reformu Genel Müdürlüğü Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler Daire Başkanı görevinde bulundu.

Engürülü'nün, tarımda risk yönetimi, küresel iklim değişikliği, tarım makineleri ve hizmet içi eğitim konularında deneyimi bulunurken, hizmet içi eğitiminde kullanılan, yayınlanmış 22 adet kitabın ortak yazarı olduğu bildirildi.

Tarımda risk yönetimi, tarım sigortaları ve iklim değişikliği konularında ulusal ve uluslararası konferans ve sempozyumlara konuk konuşmacı olarak katılıp, ulusal ve uluslararası çeşitli platformlarda bildirimlerde bulunan ve sunumlar yapan Engürülü,

18.04.2023

Hacı Bayramı Veli Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Yüksek Okulu'nda “Tarım Sigortaları” dersi veriyor.

Engürölü, Ocak 2020'de başladığı Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdür Yardımcılığı görevinden bugün itibarıyla emekli olurken, Şubat 2020'den itibaren TARSİM Yönetim Kurulu Üyeliği görevini de yürütüyor.

Metal ve tarımsal emtia ayrışıyor

Nisan-Haziran dönemine ait teknik analizlere göre bakır ve alüminyum fiyatında artış bekleniyor. Buğday, mısır, soya gibi tahıl fiyatları ve kahve ise güçlü bir görünüm sergilemiyor.

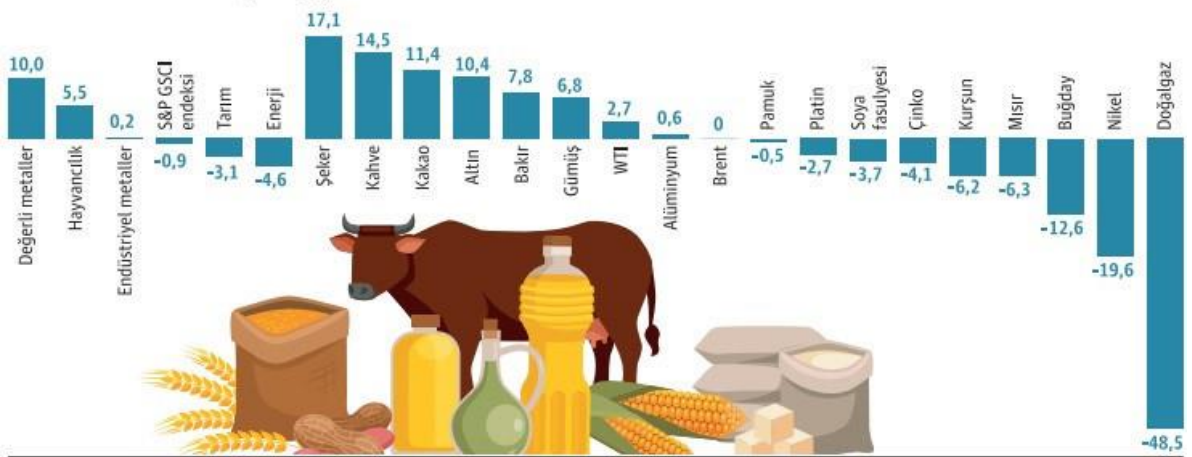

EVİRİM KÜÇÜK

Emtia piyasalarında mart ayında etkili olan resesyon endişelerinin yarattığı satış baskısı Fed'in "şahin" adımları terk edeceği beklentisiyle nisanda yavaşladı. Geçtiğimiz hafta emtia ürünlerini takip eden CRB Endeksi yüzde 1.7, SP GSCI Endeksi yüzde 1.6 ve Londra Metal Endeksi (LME) yüzde 2.65 yükseldi. Hem petrol hem de metal fiyatları 1 ay öncesine göre yukarıda. Yatırımcılar nisan ayındaki tablonun sürüp sürmeyeceğini merak ederken, teknik analizler metal tarafında yükselişlerin yaşanabileceğini, tarımda ise baskı hissedilebileceğine işaret ediyor.

Emtia piyasalarının 2023 performansı (14.04.2023 itibarıyla)

S&P GSCI Endeksi ürün fiyat değişimi, %

Kaynak: Refinitive Datastream

Dolar endeksinde 101.7 kritik seviye

Reuters tarafından yapılan yılın ikinci çeyreğine ilişkin teknik analizde, Dolar Endeksi'nin yeniden 105 seviyesine gelebileceği, hatta burayı geçerse 109 seviyesine kadar gidebileceği tahmini yapıldı. Ancak endeksin şu an bulunduğu 101.3 seviyesi kritik. Zira teknik görünümüne göre endeksin 101.7 seviyesinin altında kalması bir süre 99.4- 100.65 aralığına doğru geri çekilmeyi ve ardından 98.98 düzeyine inmeyi beraberinde getirebilir.

Tarımsal ürünlerde geri çekilme yaşanabilir

Nisan-Haziran döneminde emtiada kamplaşma olabilir. Endüstriyel metal tarafında istikrarlı bir yükseliş, tarım tarafında ise geri çekilme yaşanabilir. Reuters teknik analizine göre bakır ve alüminyum fiyatında artış bekleniyor. İkinci çeyrekte gıda sektörünün önemli hammaddelerinden biri olan palm yağı fiyatlarında geri çekilme yaşanması muhtemel görünüyor. Buğday, mısır ve soya gibi tahıl fiyatları ile kahve fiyatları da güçlü bir görünüm sergilemiyor. Tarım tarafında kakao ise yükseliş beklenen ürünler arasında.

Buğday da mısır da 6.0 doların altına inebilir

■ Soya fasulyesi CBOT'da kile başına 15 dolar civarında geziniyor. Arjantin ve Uruguay'ın üretimindeki düşüşler Brezilya'daki üretim artışıyla dengelenerek son 1 ayda yatay seyir izledi. Reuters teknik analizi fiyatların 14 dolara inmesi halinde, düşüşlerin 12.82 dolara kadar inebileceğine işaret ediyor. 14.92 doların üzerinde kalınması ise 15.49 dolara kadar yükseliş getirebilir.

■ Buğday son 1 ayda yüzde 2'den fazla geriledikten sonra düşüş sürebilir. Kritik 7 dolar desteğinin altında kalan buğdayın kilesi 6.80 dolar civarından işlem görüyor. Teknik analizlere göre 7.37 doların altında kaldığı sürece buğdayın 5.92 dolara kadar düşme olasılığı bulunuyor. Ancak genel beklenti fiyatların 7.23 ve 6.57 dolar aralığında dalgalanabileceği şeklinde.

■ Mısırın kilesi son 1 ayda yüzde 6 gibi bir artışla 6.65 civarında. 6.25 dolardaki desteğin kırılması halinde fiyatlar Temmuz 2022'de görülen 5.62 dolara doğru düşüş yaşayabilir.

Palm yağında düşüş sürebilir

Gıda sektörünün önemli hammaddesi palm yağının fiyatı son bir yüzde 42 düşüş gösterdi. Zayıf talep baskısıyla Malezya'da palm yağı vadelipleri ton başına 3.700 ringit civarında. Fiyatların Eylül 2022'de test edilen 3.220 dolar kadar geri çekilebileceği öngörülüyor. Ancak fiyatlar 3.850 ringitin üzerine çıkarsa, o zaman 4.000 ringit ve üzerinin gündeme gelebileceğine dikkat çekiliyor.

Kahve ve kakao ters yöne gidiyor

■ Kahve (Arabica) vadeli işlemleri, sıkışık küresel arzla desteklenerek pound başına 1.93 dolar civarında. Son 1 aylık yükseliş yüzde 9 dolayında. Ancak teknik analizler Şubat 2022'de 2.60 dolardan başlayan düzeltmenin tamamlanmadığına fiyatların ikinci çeyrekte 1.44-1.55 dolar aralığına inebileceğine işaret ediyor. Ancak önemli bir destek olan 1.92'nin üzerinde kalınması düşüş trendinin tersine dönmesine yardımcı olabilir.

■ Kakao vadeli işlemleri, arz açığı endişeleriyle ton başına 3.000 dolara yakın. Son 1 ayda yüzde 15 yükselen fiyatlar 2.928 doların üzerinde kaldıkça, 3.290 doların hedefleneceği belirtiliyor.

Gıda mühendisleri uyardı: Taklit ve tağşişe karşı acil önlem alınmalı

TMMOB Gıda Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Yaşar Üzümcü, yüksek gıda enflasyonu nedeniyle artan taklit ve tağşiş girişimlerinin önlenmesi için acilen yeni önlem alınması çağrısında bulundu.

Gıda Mühendisleri Odası, gıda enflasyonunun ortaya çıkardığı sosyal sorunlarla ilgili basın toplantısı gerçekleştirdi. Gıda Mühendisleri Odası'nda yapılan basın toplantısında Yönetim Kurulu Başkanı Yaşar Üzümcü ile Yönetim Kurulu üyeleri Eser Özat ve Ferda Gençay yer aldı.

Dünya genelinde düşüş eğilimi gösteren gıda fiyatlarının Türkiye'de ekonomik ve politik nedenlerle sürekli artmasının sosyal sorunları da beraberinde getirdiğini söyleyen Gıda Mühendisleri Odası'nda Yönetim Kurulu Üzümcü, bu durumun halkın büyük çoğunluğunu oluşturan dar gelirlerinin yaşamını iyice zorlaştırdığını belirtti. Gıda fiyatlarında sürekli yaşanan artışların sonucunda et ve süt ürünleri ile yumurta, yağ, bakliyat, şeker gibi temel gıdaların ulaşılması zor ve neredeyse lüks tüketim malı haline geldiğinin altını çizen Üzümcü, gıdanın adaletsiz dağılımı, gelir-gider dengesinin bozulması, tarımsal üretim kalitesinin ve verimliliğinin azalması, su kirliliğinin artması ve sıkça yaşadığımız büyük yangın, sel ve deprem gibi afetlerde kriz yönetiminin zayıflığı gibi nedenlerle halkın sağlıklı beslenemediğini ifade etti. Türkiye'nin gıdaya ekonomik gücün yetmesi, erişebilme, kalite ve güvenlik, sürdürülebilirlik ve uyum unsurlarını içeren Küresel Gıda Güvencesi Endeksi'nde

2012-2020 arasında dünyada gıda güvencesinde en çok kan kaybeden 7'nci ülke olduğunu anımsatan Üzümcü, 2012 yılında 36'ncı sırada yer alan Türkiye'nin, 9 yılda 11 sıra kaybederek 47'nci sıraya gerilediğine dikkati çekti. Üzümcü Türkiye'nin halkının gıda ürünlerini 'satın alabilirliği' sıralamasında ise 65'inci sırada yer aldığını belirtti.

Gıda egemenliği ilkelerine dayalı bir tarım politikası derhal hayata geçirilmesi gerektiğini dile getiren Üzümcü, "Tarımsal girdi fiyatlarının ucuzlatılmasıyla başlayacak reform hareketi, getirilecek muafiyet ve özendirmelerle desteklenmelidir. Bitkisel ve hayvansal üretimi artıracak politikalar uygulanmalı, toplumun dengeli beslenmesi için gereken hayvansal gıda üretimi artırılmalıdır. Tarım ve gıda alanında sürdürülebilirlik prensiplerinin oluşturulması ve uygulanması sağlanmalı. Gıdaya erişimin ise bir sorun ve endişe kaynağı olmaktan çıkarılmalı. Başta iktidar olmak üzere yetkili tüm kurum ve kuruluşları asli görevlerini yerine getirmeye ve çözümün bir parçası olmaya davet ediyoruz" ifadelerini kullandı.

Üzümcü, gıda güvenliği sorunları, kitlesel gıda zehirlenmeleri ve gıda ürünlerinde taklit ve tağşiş girişimlerinin önlenmesi için de acilen yeni önlem ve uygulamaların hayata geçirilmesi çağrısında bulundu.

"TAKLİT/TAGŞİŞ LİSTESİ BİR AN ÖNCE YAYIMLANMALI"

Gıda Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu üyesi Eşef Özat ise, enflasyona bağlı olarak piyasadaki insan sağlığına zarar verebilecek hileli ve sahte gıda ürünlerinin arttığına dikkati çekti. Düşük fiyatlarla piyasaya sürüldüğü için vatandaşlar tarafından da taklit ve tağşiş ürünlerin tercih edildiğini söyleyen Özat, Tarım ve Orman Bakanlığının en son 2022 yılının mart ayında taklit/tağşiş yapan markaların listesini yayımladığını ve son bir yıldır bu listeyi yayımlamadığını ifade ederek listenin bir an önce yayımlanması gerektiğini dile getirdi. Yüksek enflasyon nedeniyle taklit/tağşiş yapan firma sayısının arttığını tahmin ettiklerini söyleyen Özat, "Bakanlık bir an önce etkili denetim yapmalı. Merdiven altı işletmeleri ortaya çıkarıp kapatması ve gerekli cezai işlemleri yapması gerekiyor. Ancak gerekli sayıda denetçi istihdam edilmediği için Bakanlığın bu konuda etkin denetim yapmadığını görüyoruz" ifadelerini kullandı.

Kredi borçları 1.8 trilyon lirayı aştı

2023'ün ilk 3 ayı borçlanarak geçildi. 7 Nisan haftasına kadar borç miktarındaki artış 2022'ye göre 6 kattan fazla oldu. Toplam tüketici kredisi ile kart borçları 1.8 trilyon lirayı aştı.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) verilerine göre vatandaşın tüketici kredisi ve bireysel kredi kartlarına olan toplam borcu 2 trilyon liraya koşuyor. Enflasyon düşüşe geçse de TL'deki değer kaybının devam etmesi ile dibe vuran alım gücü vatandaşın her geçen gün daha da borca girmesine neden oluyor. BDDK'nın yılın 7 Nisan haftasına ait verilerine göre vatandaşın borcu bir haftada 7 milyar 860 milyon TL artışla 1 trilyon 857 milyar 108 milyon TL'ye ulaştı.

Sözcü'den Deniz Bilici Göçmen'in haberine göre Tüketici kredisi borcu 1 trilyon 280 milyar 80 milyon liraya ulaşan vatandaşın, bireysel kredi kartı borcu ise 577 milyar 28 milyon TL oldu. BDDK'nın verilerini geriye dönük incelediğimizde 2023'te vatandaşın önceki yıla göre hızla borçlandığı ortaya çıktı. 2022'de 1 yıllık borçlanma miktarı 543 milyar 208 milyon TL idi. Vatandaş bu yıl ise daha 4. ayın ilk haftasında 327 milyar 70 milyon TL ile geçen yılın toplam borcunun yüzde 60.21'i kadarını borçlanmış oldu. 2022 Nisan ayının ilk haftasında 51 milyar 669 milyon TL olan borçlanma miktarını vatandaş bu yıl aynı dönemde 6'ya katladı.

Kart borcu 1 ayda 2.5 kat arttı

2022'de Nisan ayının ilk haftasında tüketici kredisi ile bireysel kredi kartı borçları toplamı 1.038.499 milyon liraydı. 1 yılda borç artışı 818 milyar 609 milyon liraya ulaştı. Aynı dönem tüketici kredilerindeki yıllık borç artışı 472 milyar 988 milyon lira olurken, bireysel kredi kartı borçları ise 345 milyar 622 milyon lira ile 1 yılda 2.5 kat artış gösterdi.

Bireysel kredi kartı borçları artmaya devam ediyor

Yeni yılda tüketici kredilerindeki artış 196 milyar 645 milyon TL'ye ulaşırken, bireysel kredi kartı borçları 130 milyar 426 milyon TL arttı. 2023'te Nisan ayının ilk haftasına ilişkin toplam borç verilerine bakıldığında vatandaş yılbaşından bu yana 143 milyar 78 milyon TL ihtiyaç kredisi kullanırken 2022'nin aynı döneminde vatandaşın ihtiyaç kredisi borcundaki artış 13 milyar 611 milyon TL idi.

S&P: Türk bankaları risk altında

Uluslararası derecelendirme kuruluşu S&P tarafından yayımlanan bir notta analistler, Türk bankalarına yönelik endişelerini dile getirdi. Yayımlanan notta özellikle Türkiye'de bankaların belirsiz ve bozuk finansal koşullar sebebiyle savunmasız olduğu görüşü dikkat çekti.

Derecelendirme kuruluşu S&P Global, yayınladığı bir raporda, daha sıkı küresel finansman koşullarının gelişmekte olan piyasa bankacılık sistemleri üzerinde baskı oluşturduğunu, Türkiye ve Tunus'un ise en fazla risk altında kalan ülkeler olduğunu yazdı.

S&P, temel durum senaryosunun, Türk bankalarının dış finansmana erişimini sürdüreceğini, ancak hükümetin ödeme dengesinden kaynaklı risklere sahip olması sebebiyle yenileme oranlarında ılımlı bir düşüş olacağını söyledi.

S&P analistleri notta, "Türk bankalarının, olumsuz piyasa duyarlılığına, artan riskten kaçınmaya, küresel likiditedeki düşüşlere ve yüksek finansman maliyetlerine **karşı özellikle savunmasız olduğunu düşünüyoruz.**" Ülkenin bankaları, emlak fiyatlarındaki artış ve hiperenflasyon ortamında son derece uyumlu para politikası gibi son yıllarda oluşan ekonomik dengesizliklerin çözülmesine de önemli ölçüde maruz kalmaya devam ediyor" ifadelerine yer vererek, Türk bankalarına yönelik risklerin altını çizdi.

Yayımlanan notta özellikle, Türk lirasındaki zayıflığın, Türk firmalarının kredi değerliliği üzerinde de baskı oluşturduğu ifade edildi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: İstanbul yeniden finans merkezi olma görevini üstleniyor

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Türkiye'de finansın tarihinde neler olduğunu bunlar bilmiyor. Tarihte İstanbul nasıl bu ülkenin bir finans merkeziyse işte şimdi de yeniden bu finans merkezi olma görevini üstleniyor" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul Finans Merkezi'nin açılış töreninde yaptığı konuşmada, bu açılışın stratejik öneme sahip olduğunu aktardı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'yi finans alanında bir üst lige çıkaracak İstanbul Finans Merkezi'nin ilk etabının açılış heyecanını yaşadıklarını ifade ederek, dünyada da New York, Londra, Frankfurt gibi asırlık merkezlerin yanında Dubai, Singapur, Hong Kong gibi sonradan bu listeye dahil olan önemli finans merkezlerinin de bulunduğunu anımsattı.

"Küresel finansın ağırlık merkezi giderek daha belirgin bir şekilde batıdan doğuya doğru kayıyor." diyen Erdoğan, "Bu çerçevede Asya ve Avrupa arasında artan ticari rekabet ile ülkemizin jeopolitik konumu, İstanbul'un önünde yeni fırsat pencereleri açıyor. Ülkemizi, yatırım, istihdam, üretim, ihracat ve cari fazla yoluyla büyütme üzerine kurulu 'Türkiye Ekonomi Modeli' ile hedeflerimizi bir adım daha yukarıya taşıdık. Tarihi olarak doğu ve batı arasında hem coğrafi hem de ticari köprü görevi üstlenen İstanbul'un günümüzde finansal piyasalar arasında aynı bağı kurma potansiyeline sahip olduğuna inanıyoruz." ifadelerini kullandı.

İktidara geldikten bir kaç yıl sonra İstanbul'u dünyanın sayılı finans merkezlerinden biri haline getireceklerini müjdelediklerini dile getiren Erdoğan, "Ve getirdik. Şimdi de bu işin fiziki şartlarını oluşturduk." dedi.

Erdoğan, girişimleri sırasında engellerle karşılaştıklarına vurgu yaparak konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Kimlerle mücadele etmedik ki? Kimlerle bu işin kavgasını vermedik ki? 'Merkez Bankasını İstanbul'a taşıyacağız' dedik, önümüze çıktılar. 'Ziraat Bankasını İstanbul'a taşıyacağız' dedik, önümüze çıktılar. Ne yapmadılar ki? Vakıf Bank için aynı şeyi söylediler. Hepsi için aynı şeyi söylediler. Çünkü bunların kadim medeniyetimizden, tarihimizden haberleri yok. Türkiye'de finansın tarihinde neler olduğunu bunlar bilmiyor ve tarihte İstanbul nasıl bu ülkenin bir finans merkeziyse işte şimdi de yeniden bu finans merkezi olma görevini üstleniyor."

Erdoğan'ın konuşmasından satır başları özetle şöyle:

İstanbul Finans Merkezi, yerli ve yabancı finans kuruluşlarının bölgede faaliyet göstermeye başlamalarıyla çok geniş bir yelpazede ülkemiz ekonomisine ciddi katkılar sağlayacaktır. Bu merkez, 3 kıtanın buluşma noktası olan İstanbul'da yeni bir finansal ekosistem oluşturacaktır.

(CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu) 300 milyar dolar İngiltere'den getirecekmiş. Demek ki tefecilerle filan da görüştü, anlaştı. Onlar ona havada, karada sözler verdiler. O da o sözleri aynen geldi buraya aktarıyor.

Ömrünün 40 yılında meydanların nabzını tutan, meydanların dilini okuyan bir siyasetçi olarak Allah'ın izniyle sandığın renginden en ufak bir şüphe duymuyorum.

Muhalefetin Türkiye'yi yönetebilecek, ülkemizi hedeflerine, milletimizi de hayallerine ulaştıracak hiçbir vizyonunun olmadığı bu arada ortaya çıkmıştır.

Bu millet bugün afaki vaatlerle ortalıkta dolaşanların geçmişte SSK'yı nasıl batırdığını, ülkeyi nasıl soyup soğana çevirdiğini asla unutmaz.

Yol yenmez ama yol sayesinde yatırım gelir, sanayi gelişir, ülke kalkınır, ekonomi büyür, istihdam oluşur.

Sen ne soğanın lezzetini bilirsin, şöyle soğanı masaya koyup da vurup dağıtabiliyor musun? Dağıtamaz onların lüksünü bozar. Ekonomi cahili, eser ve hizmet düşmanı olmuş durumda.

Bu ülkeyi, en büyük projeleri yıkmak, engellemek, durdurmak olanların insafına bırakmayacağız.

İstanbul Havalimanı milli gelire 23,75 milyar euro, üretime 51,3 milyar euro, ihracata 4,2 milyar euro, vergiye 1,23 milyar euro katkıda bulunurken istihdama etkisi 972 bin kişi oldu. Ama bay bay Kemal bunları takip edemez. Çünkü hafızası da buna yetmez.

Biz, yol yaparak CHP zihniyetinin insanımızı mahkum ettiği yokluk, yoksulluk, fakirlik ve işsizlik zincirlerini parçaladık.

Bakan Nebati: İFM, piyasalarımızın derinleşmesini hızlandıracak:

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, "İstanbul Finans Merkezi (İFM), finansal kuruluşlar için eşsiz özelliklere sahip bir yerleşke olmanın yanı sıra küresel bir sektörel etkileşim ve inovasyon merkezi olarak da finansal piyasalarımızın gelişmesini ve derinleşmesini hızlandıracaktır." dedi.

Türkiye Varlık Fonu sahipliğinde ve Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı koordinasyonunda tamamlanan İstanbul Finans Merkezi'nin (İFM) bankalar etabının açılışı, gerçekleştirildi. Açılıшта konuşan Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, şunları kaydetti: "Ekonomimize sunacağı önemli katkıların yanında önümüzde yepyeni fırsatlar ve geniş ufuklar açacağına da gönülden inanıyorum. İstanbul Finans Merkezi, finansal kuruluşlar için eşsiz özelliklere sahip bir yerleşke olmanın yanı sıra küresel bir sektörel etkileşim ve inovasyon merkezi olarak da finansal piyasalarımızın gelişmesini ve derinleşmesini hızlandıracaktır. Bu güçlü ekosistem, yeni yatırımcıların ülkemize gelmesinde ve finansman maliyetlerinin düşmesinde de pay sahibi olacaktır."

İFM'nin, finansal kuruluşların dijital finansal hizmetler ve sürdürülebilir finansman gibi alanlarda atılım yapması için önemli bir platform teşkil edeceğine işaret eden Nebati, "Uluslararası sürdürülebilir fonların ülkemize getirilmesi ve reel sektörümüze yeşil finansman sağlanması bakımından önemli bir sinerji kaynağı da olacaktır. İstanbul Finans Merkezi'nin bir diğer önemli katkısı da İstanbul'umuzun, katılım finans ve İslami bankacılık alanında da küresel bir merkeze dönüşmesini sağlayacak olmasıdır." dedi.

"Finansal kaynakların Türkiye'ye akışını kolaylaştıracak dönüşüm sürecini başlattık"

Bakan Nebati, söz konusu hedeflere ulaşmak için finansal hizmetlerin tümüne yönelik sürdürülebilir ve katılımcı yaklaşımlar benimseyerek İFM'nin kuruluş çalışmalarını tamamladıklarını ve bugün, merkezi devreye alarak, finansal kaynakların Türkiye'ye akışını kolaylaştıracak dönüşüm sürecini de başlattıklarını dile getirdi.

Bu dönüşüm sürecinde bankalar, sermaye piyasası kuruluşları, katılım finans şirketleri, finansal yatırım ve portföy yönetim şirketleri ile sigorta şirketleri gibi geniş yelpazedeki finansal kurum ve kuruluşları İFM çatısı altında tek bir konumda birleştirdiklerini bildiren Nebati, sözlerini şöyle sürdürdü: "Ayrıca uluslararası finansal hizmetler sektörü içerisinde faaliyet gösteren portföy yönetimi, servet yönetimi ve proje finansmanı gibi alanlara da odaklanacağız. Öte yandan, bu finansal faaliyetleri destekleyecek danışmanlık, bilgi işlem, telekomünikasyon ve teknoloji şirketleri başta olmak üzere geniş bir ekosistem oluşturacağız. Ortaya çıkacak bu dev ekosistemin, ülkemizin finansal hizmet ihracatına da önemli katkılar yapacağı aşikardır. 2036 yılı itibarıyla, İFM'nin ülkemizin toplam finansal hizmet ihracatını yaklaşık 3 kat arttıracığını ve 15 yıl içerisinde gayri safi yurt içi hasılaya yapacağı toplam katkının da yaklaşık 130 milyar dolar olacağını öngörüyoruz. Bu 15 yıl içerisinde, merkezin toplamda 102 bin ek nitelikli istihdam oluşturmasını da hedefliyoruz."

"Çeşitli indirim, istisna ve vergi avantajları da sağlıyoruz"

Bakan Nebati, İFM'yi rekabetçi kılmak için çeşitli indirim, istisna ve vergi avantajları da sağladıklarını dile getirerek, bu teşviklere ilave olarak, ekosistemin tamamlayıcı unsurlarını kapsayan Katılım Finans Strateji Belgesi'ni de yayımladıklarını, ayrıca İstanbul'un bir finans merkezi olmasında katılım finans kuruluşlarının etkisini artırmak adına Katılım Finans Kefalet Anonim Şirketi'nin kuruluşunu da geçen ay sonu itibarıyla tamamladıklarını söyledi.

"Dijitalin Yüzyılı" hedefleri doğrultusunda, İFM'nin ana vizyonlarından birisini de dijitalleşen dünyada sektöre yeni açılımlar kazandıran finansal teknoloji ekosistemini geliştirmek olarak belirlediklerini aktaran Nebati, finteklerin iş fikirlerini geliştirmelerine destek olmak amacıyla merkez bünyesinde kuluçka ve ön kuluçka modellerini sunduklarını söyledi.

Hazine yaklaşık 1,6 milyar lira borçlandı

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bugün düzenlediği tahvil ihalesinde 1 milyar 635,6 milyon lira borçlanmaya gitti.

Hazine ve Maliye Bakanlığı ihalede, 6 yıl (2359 gün) vadeli 6 ayda bir kupon ödemeli değişken faizli devlet tahvilinin yeniden ihracını yaptı.

İhalede dönemsel faiz yüzde 6,78 oldu.

Nominal teklifin 2 milyar 165 milyon lirayı bulduğu ihalede, nominal satış 1 milyar 30 milyon lira, net satış 885,6 milyon lira olarak gerçekleşti.

Kamudan gelen teklifin olmadığı ihalede, piyasa yapıcılarından 1 milyar 301 milyon liralık teklif alındı ve bu kesime 750 milyon liralık satış yapıldı.

Hazine böylece 1 milyar 635,6 milyon lira borçlandı.

Türkiye'de 64 milyon kişi oy kullanacak

YSK Başkanı Yener, Türkiye'de 14 Mayıs seçimlerinde 4.9 milyonu yeni seçmen olmak üzere 64.11 milyon kişi oy kullanacağını duyurdu.

Yüksek Seçim Kurulu (YSK) Başkanı Ahmet Yener, 14 Mayıs'ta yapılacak Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve 28. Dönem Milletvekili Seçimi'nde yurt içi ve yurt dışında toplam 64 milyon 113 bin 941 seçmenin oy kullanacağını açıkladı.

Yener, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığında düzenlediği basın toplantısında, 14 Mayıs'ta yapılacak seçimlere yönelik yurt içi ve dışındaki seçmen sayılarına ilişkin verileri paylaştı.

Yurt içinde seçmen sayısının 60 milyon 697 bin 843 olduğunu ve bunun yüzde 50,6'sına karşılık gelen 30 milyon 710 bin 790'ını kadınların oluşturduğunu belirten Yener, seçmenlerin yüzde 49,4'ünü oluşturan 29 milyon 987 bin 53 de erkek seçmen bulunduğunu bildirdi.

Yener, seçimlerde yurt içinde 4 milyon 904 bin 672 seçmenin ilk kez oy kullanacağını belirtti. Cumhurbaşkanlığı Seçimi'nin ikinci tura kalması halinde 47 bin 523 seçmenin daha ilk kez oy kullanacağını bildiren Yener, "Yurt içinde ortopedik ve görme engelli seçmen sayımız 989 bin 543, 75 yaş ve üzeri seçmen sayımız ise 3 milyon 180 bin 802'dir." dedi.

191 bin 884 sandık kurulacak

Türkiye genelinde 973 ilçe, 1094 ilçe seçim kurulunda 191 bin 884 sandık kurulu kurulacağını ve 421 ilçede kurulacak seyyar sandıklarda 6 bin 215 seçmenin oy kullanacağını aktaran Yener, şöyle devam etti:

"Ayrıca cezaevinde tutuklu ve taksirli suçlardan hükümlü olan seçmen sayımız 53 bin 172'dir. Gümrüklerde ise 4 bin 671 gümrük sandık kurulu kurulmuştur. Yurt dışında ise 3 milyon 416 bin 98 seçmenin 1 milyon 595 bin 158'i kadın seçmen. Bu, yurt dışındaki seçmen sayımızın yüzde 46,7'sine tekabül etmektedir. Ayrıca yurt dışında 1 milyon 820 bin 940 erkek seçmen bulunuyor.

Yurt dışındaki seçmen sayısının yüzde 53,3'ünü erkek seçmenlerimiz oluşturuyor. Yurt dışında ilk kez oy kullanacak seçmenlerimiz 277 bin 646'dır. Cumhurbaşkanlığı Seçimi'nin ikinci tura kalması halinde bu sayıya ilaveten ilk kez oy kullanacak seçmen sayımız 2 bin 435 olacak. Yurt dışında toplam 5 bin 40 sandık kurulacak. Yurt içi ve dışı toplam seçmen sayımız 64 milyon 113 bin 941 sayısına ulaşmaktadır."

Seçmen sayıları paylaşılmaya başlandı

Yener, yurt içi ve dışı seçmen sayıları, seçmen bilgi kağıtları, seçmen listelerinin siyasi partilerle 15-16 Nisan itibarıyla SEÇSİS Siyasi Parti Portalı (SİPPORT) üzerinden paylaşılmaya başlandığını aktardı.

Basılacak oy pusulalarına yönelik kamuoyunda birtakım yorumların yapıldığını hatırlatan Yener, şöyle devam etti:

"Az önce vermiş olduğumuz veriler, 2839 sayılı yasanın 27'inci maddesinde düzenlemeler öngörüldüğünde, birleşik oy pusulaları 390, 410, 720'lik paketler halinde köylere, mahallelere ve yurt dışı temsilciliklerine gönderilmektedir.

Ayrıca birleşik oy pusulalarının öngörülmeleyen sebeplerden dolayı zarar görmesi ihtimaline binaen yine yasal düzenlemeler uyarınca yurt içinde 5 paket, yurt dışında da her temsilciliğe ilave bir paket gönderilmekte olup söz konusu paketlerdeki oy pusulalarının kullanılıp kullanılmadığı, kullanılmış ise ne kadarının kullanıldığı, düzenlenecek tutanaklarla YSK Başkanlığına gönderilmektedir. Bu tutanakların düzenlenmesi sırasında yasa uyarınca sandıkta temsilcisi bulunan siyasi partilerin temsilcileri de bulunmakta ve bu tutanaklar onların da imzası altına alınarak Yüksek Seçim Kuruluna gönderilmektedir."

Oy pusulası sayısına ilişkin tartışma

Yener, seçimlerde kullanılmak üzere ihaleye çıkılan oy pusulası sayısına ilişkin, "Cumhurbaşkanlığı seçimi, milletvekilliği seçimi ve Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci tura kalması halinde tekrar oy pusulasının basımının söz konusu olması nedeniyle Devlet Malzeme Ofisiyle yapılan oy pusulası ihalesindeki rakamların abartılı olmadığı, yasal çerçeve içerisinde, kanunun öngördüğü koşullar içerisinde olduğu görülecektir." dedi.

Deprem bölgesindeki faaliyetlerin hangi aşamada olduğunun takibi için zaman zaman kurul üye ve personelinin gönderildiğini anlatan Yener, 22-24 Nisan'da kurul üyelerinden Orhan Usta ve Battal Öğüt'ün Malatya ve Elazığ'da deprem sonrasındaki çalışmaların geldiği aşama, sandık kurulacak alanlarda problem bulunup bulunmadığı ve varsa problemlerin çözümü için gerekli çalışmaları değerlendireceğini ve kurula bilgi vereceğini ifade etti.

Yener, 14 Mayıs'a kadar Malatya, Elazığ ve depremden etkilenen diğer illerde karşılaşılması muhtemel sorunların çözümü noktasında İçişleri ve Adalet Bakanlıklarıyla temasta bulunarak, üzerlerine düşen görevleri yerine getireceklerini bildirdi.

600 bine yakın seçmen diğer illere kaydını aldırıldı

Bir gazetecinin sorusu üzerine Yener, şu bilgileri verdi:

"Yaklaşık 133 bin seçmenin askı süresi içerisinde deprem bölgesinden diğer illerimize kayıtlarını aldırması söz konusudur. Yurt içinde de askı süresinde 600 bine yakın seçmenin kayıtlarının daha önce oy kullandıkları yerden bulundukları yere nakli söz konusu olmuştur. Ayrıca 2 Nisan öncesi, yani askı süresi öncesinde e-Devlet üzerinden de deprem bölgesinden diğer illere geçen vatandaşların nüfus kayıtlarını aldığı kamuoyunun malumudur. Ancak bu rakamın ne kadar olduğunu İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünden sorulması daha uygun olacaktır."

Yener, haftaya YSK'den ekiplerin Adıyaman ve Şanlıurfa'ya gideceğini belirterek, "Gelen verilerden sonra, tarihi net olarak veremiyoruz ama en son deprem bölgesine ben de ziyarette bulunacağım." dedi.

Cumhuriyetin eğitim, kültür ve üretim projesi; Köy Enstitüleri

Ali Ekber YILDIRIM

18 Nisan 2023 Salı

Kurtuluş savaşı sonrası Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk nüfus sayımı 1927'de yapıldı. Nüfus 13 milyon civarındaydı ve yüzde 80'i köylüydü. O dönemde 40 bin civarında köy var. Bu köylerin çok büyük bölümünde okul yok. Öğretmen yok. Bu nedenle ele alınması gereken en öncelikli konulardan birisi eğitimdi. Bir diğeri de bu insanların geçimini sağlayacak üretimdi. Savaştan çıkan bir ülkenin yurttaşlarını doyurması için üretim yapması gerekiyordu.

Cumhuriyeti kuranlar başta Mustafa Kemal Atatürk, asıl bağımsızlığın ekonomik bağımsızlık olduğunun bilinci ile henüz cumhuriyeti ilan etmeden İzmir İktisat Kongresi ile ülkenin ekonomideki yol haritasını belirledi. Tarımsal üretimin önündeki engeller tek tek kaldırıldı. Aşar vergisinin kaldırılması, tütünde rejî idaresinin kaldırılması, çiftçinin desteklenmesi ilk akla gelenler. Tarımın önemini göstermek için, kendi parası ile arazi alarak Gazi Orman Çiftliği'ni kuran Atatürk, tarımda deyim yerindeyse çığır açtı. Örnek oldu.

"Millî ekonominin temeli ziraattır" ilkesi ve Mustafa Kemal Atatürk'ün "ülkenin gerçek sahibi hakiki üretici olan köylüdür" sözleri o dönemde tarıma köylüye verilen önemi ortaya koyuyordu.

Ülkenin nüfusu ve günün şartlarına uygun bilimsel bir eğitim sisteminin uygulanması için çeşitli arayışlar var. Köy öğretmen okullarının açılması, eğitim kursları ve sonrasında 1937- 1938 döneminde İzmir Kızılçullu ve Eskişehir Çifteler'de açılan ilk köy eğitim okulları Köy Enstitüleri'nin temelini oluşturuyor.

Hasan Âli Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç'un eseri

Köy Enstitüleri'nin fikir babası dönemin Millî Eğitim Müdürü İsmail Hakkı Tonguç'tur. Dönemin Millî Eğitim Bakanı ise Hasan Âli Yücel'dir. Enstitülerin kurulması, başarıya ulaşmasında Yücel ve Tonguç'un çok büyük emeği var.

Köy Enstitüleri 17 Nisan 1940'ta Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen 3803 sayılı yasa ile kuruldu. Yasa'nın temel amacı Türkiye'de nüfusun büyük bölümünü oluşturan köylerde ilk eğitimi, okuryazarlığı hızla yaymak, aynı zamanda köylerde ihtiyaç duyulan meslekleri köy çocuklarına öğretmek üretilimi yaygınlaştırmaktı. Enstitülerde okuyan köy çocukları 5 yıllık eğitimden sonra köylere dönerek öğretmenlik yapıyorlardı. Öğrendiklerini köy çocuklarına anlatıyor, uygulamalı olarak tarımsal üretim yapıyorlardı.

Köy Enstitüleri ile ilgili yasanın çıktığı 1940 yılından 1948 yılına kadar Türkiye'nin her bölgesine yayılan 21 Köy Enstitüsü kuruldu. Bu enstitülerin yer seçimi, etki alanı çok planlı bir şekilde belirlenmişti. Trakya'dan Kars'a kadar ülkenin her yerine eğitimin yayılması hedeflenmişti.

Köylerde 5 yıllık ilkokulu bitiren öğrenciler parasız yatılı olarak Köy Enstitüleri'ne alınıyordu. Eğitim hakkı kızlara ve erkeklere tanınıyor ve ayırım yapılmıyordu. Dersler sadece teorik değil önemli bir bölümü uygulamalıydı. Temel derslerin yanı sıra kültür, sanat, tarım, ziraat dersleri ağırlıklı olarak uygulamalı yapılmıyordu. Mezun olanlar tarımı da öğreniyor, en az bir müzik aletini çalmayı da.

Enstitülerden mezun olan köy çocukları 5 yıllık eğitim sonrasında köylere öğretmen olarak gönderiliyordu.

Bakan değişti, enstitülerin kapatılması yolu açıldı

İsmail Hakkı Tonguç ve Hasan Ali Yücel 1946 yılında görevlerinden alınınca Köy Enstitüleri adeta öksüz kaldı. Milli Eğitim Bakanlığına Reşat Şemsettin Sirer getirildi. 1947'den itibaren bu okullardaki program büyük oranda değiştirildi. Özgür düşüncenin ve eleştirel yaklaşımın olduğu köy enstitülerinde bazı kitapların okunması bile yasaklandı. Karma eğitime son verildi ve kız öğrencilerin sayısı azaldı.

Demokrat Parti'nin iktidara gelmesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde Köy Enstitüleri köy öğretmen okullarına dönüştürüldü. Zorunlu din dersleri konuldu. 27 Ocak 1954'te 6234 sayılı yasa ile enstitüler kapatıldı.

Köy Enstitüleri ve tarım

Bugünden 1940'lı yıllara bakarak Köy Enstitüleri'nin eğitimdeki başarısı kadar tarımsal üretime olan katkısını değerlendirmek elbette çok önemli. Köy Enstitüleri uygulamalı eğitime devam etselerdi, Türkiye tarımda ve eğitimde bugün nerede olurdu? Kırsal kalkınmada nasıl bir başarı elde ederdi? Bugün yaşanan sorunlar yine yaşanır mıydı? Bu sorulara çok net yanıtlar vermek elbette mümkün değil.

Köy Enstitüleri devam etseydi, bugün tarımda, kırsalda farklı bir yaşam, farklı bir tarımsal yapı olabilirdi. Türkiye'deki çiftçiler de en azından Avrupa'daki çiftçi gibi daha örgütlü, daha bilinçli olabilirdi. Kooperatifçilik daha etkin bir yapıda olabilirdi. Tarımsal üretim daha planlı daha verimli olabilirdi. Köyler bu kadar boşalmazdı. Gençler

kırsaldan bu kadar çok kopmazdı. Bunların hepsi sadece bir tahmin. Ama kesinlikle bugünden daha kötü olmazdı.

Tarım ve eğitimdeki başarısızlık

Köy Enstitüleri'nin kapatılmasından bu yana kırsalda sorunlar çığ gibi büyüdü. Hükümetlerin en başarısız olduğu iki alandan birisi tarım diğeri eğitim oldu. Bugün de aynı durum geçerli. Daha iyi bir eğitim ve daha iyi bir geçim umuduyla nüfusun büyük kısmı kentlere göç etti. Çocuklarının daha iyi eğitim görmesi ve sosyal güvenceye kavuşması için kırsalda yaşayanlar köylerini terk etti.

Birçok köyde okullar kapalı. Öğrenci yok. Kırsalda genç çiftçilerin kalmasını orada üretime devam etmesi isteniyorsa çocuklarının okuyabildiği okullar, ders veren öğretmenler olmalı. Geçinebilecek tarımsal faaliyetleri ve sosyal güvenceleri olmalı. Kırsalda eğitim ve üretim sorununa çözüm üreten köy enstitülerinin boşluğunun yıllar geçse de doldurulamadığını görmek çok üzücü.

Yasa ile köyler mahalle yapıldı

Hükümet, yaklaşık 11 yıl önce, 12 Kasım 2012'de Büyükşehir Yasası'nı değiştirerek 30 ilde 16 bin 220 köyü mahalleye dönüştürdü. Yani bu illerde köy kavramı, köy tanımı bile ortadan kaldırıldı. Köyler mahalle yapıldı. Türkiye'deki 34 bin 434 olan köy sayısı neredeyse yarı yarıya azalarak 18 bin 214 köye düştü. Yine aynı değişiklikle, 1053 belde mahalleye dönüştürüldü.

Yasa, 2012'de çıkarıldıktan sonraki ilk yerel seçimde 30 Mart 2014'te uygulamaya geçti. Geçen bu süre zarfında çok önemli sıkıntılar yaşandı. Mahalleye dönüşen köylerin ve beldelerin ortak kullanılan tüm malları, meraları, taşınmazları bağlandıkları belediyeye geçti. Bu değişiklik tarımsal üretime zarar verdi. Bazı yerlerde tarım alanları imar değişiklikleri ve benzeri uygulamalarla amaç dışı kullanıma açıldı. Köylerin meraları belediyeler tarafından satıldı.

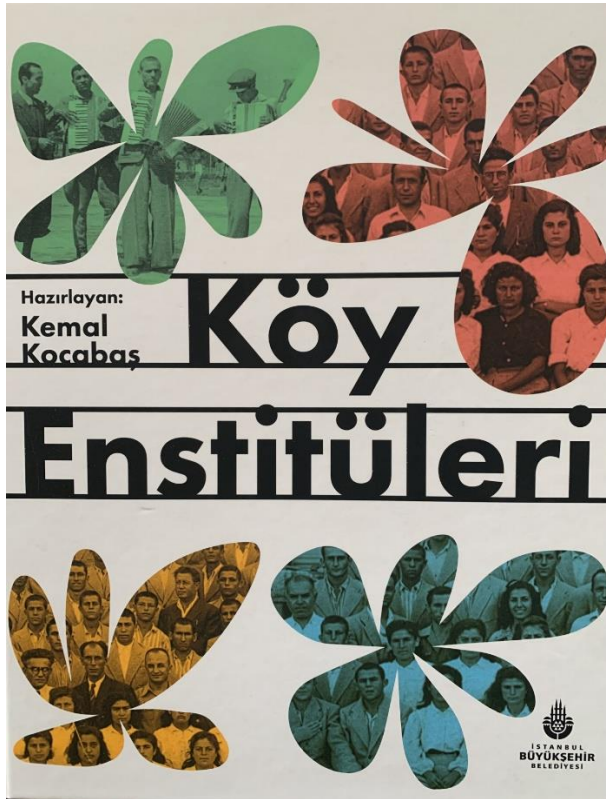
Köyler mahalleye dönüşünce büyükşehir yasası ve kuralları uygulandığı için köylülerin ihtiyaç duydukları ahır ve benzeri yapıları yapmaları zorlaştı. Bürokrasi arttı. Hayvancılık yapanlar "koku yapıyor" diye şikayet edilerek bulundukları yerlerden uzaklaştırılmaya zorlandı. Tarımsal üretim, özellikle hayvancılık yapanlar için her geçen gün daha zor hale geldi.

Köy yerine kırsal mahalle

Yaşanan sıkıntılar 3. Tarım ve Orman Şurası raporlarına da yansdı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 21 Kasım 2019 tarihinde açıkladığı Şura Sonuç Bildirisi'nde: "Büyükşehir belediyelerinde mahallelerin kırsal ve kentsel olarak yeniden yapılandırılması, kırsal mahallelerde köy tüzel kişiliği yapısının korunması, kırsal yaşamın Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde bütüncül ve entegre bir bakış açısıyla koordine edilmesi" maddesi yer aldı.

Yaklaşık 1 yıl sonra 16 Ekim 2020 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan “Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair 7254 Sayılı Kanun” ile mahalleye dönüşen köy ve beldelerle ilgili önemli bir düzenleme yapıldı. Köy veya belde belediyesi iken mahalleye dönüşen ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunup sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişebilirliği, mevcut yapılaşma durumu ve benzeri hususlar dikkate alınarak ilgili ilçe belediye meclisinin kararı ve teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisinin en geç 90 gün içinde alacağı karar ile kırsal yerleşim özelliği taşıdığı tespit edilen mahalleler, kırsal mahalleye dönüştürüldü. Bugün 30 ilde “köy” sözcüğü resmi olarak kullanılmıyor. Buralara mahalle veya “kırsal mahalle” deniliyor.

Özetle, Türkiye’ye özgü bir eğitim ve üretim sistemi getiren Köy Enstitüleri’nin kuruluşunun üzerinden tam 83 yıl geçti. Devrim niteliğinde bir eğitim sistemi çok kısa süreli uygulanabildi. Enstitüler kapatılmasaydı Türkiye’nin köyleri, kırsalı bugünün çok çok ilerisinde olurdu. Köy Enstitüleri’nden mezun olan öğretmen, yazar, sanatçı ve daha birçok meslek sahibi ülkenin gelişmesine büyük katkı sağladı. Köy Enstitüleri’nin fikir babası dönemin Milli Eğitim Müdürü İsmail Hakkı Tonguç ve dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel’i ve emeği geçenleri saygıyla anıyorum.

Köy Enstitüleri kitabı

Köy Enstitüleri ile ilgili çok sayıda kitap ve yayın var. İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin 2022’de yayınladığı, Kemal Kocabaş’ın hazırladığı ve çok sayıda yazar ve araştırmacının yazılarının yer aldığı “Köy Enstitüleri” kitabı bu konuda kapsayıcı ve kaynak kitap niteliğinde. Okumak ve bilgilenmek isteyenlere öneririm.

Köy Enstitüleri'nin kurulduğu il ve ilçeler (Alfabetik sırayla)

- Akçadağ/Malatya (1940)
- Akpınar-Ladik/Samsun (1940)
- Aksu/Antalya (1940)
- Arifiye/Sakarya (1940)
- Beşikdüzü/Trabzon (1940)
- Cılavuz/Kars (1940)
- Çifteler/Eskişehir (1939)
- Dicle/Diyarbakır (1944)
- Düziçi/Adana (1940)
- Erciş/Van (1948)
- Gököy/Kastamonu (1939)
- Gönen/Isparta (1940)
- Hasanoğlu/Ankara (1941)
- İvriz/Konya (1941)
- Kepirtepe/Kırklareli (1939)
- Kızılçullu/İzmir (1939)
- Ortaklar/Aydın (1944)
- Pamukpınar/Sivas (1941)
- Pazarören/ Kayseri (1940)
- Pulur, Erzurum (1942)
- Savaştepe, Balıkesir (1940)

Konut piyasası daralma eğiliminde...

Alaattin AKTAŞ

18 Nisan 2023 Salı

Konut piyasası son dokuz yılın en kötü ikinci mart ayını geride bıraktı. Mart ayında 105 bin konut el değiştirdi. Bu, 2019 ile birlikte son dokuz yılın en düşük sayısına işaret ediyor.

TÜİK'in açıkladığı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü kaynaklı verilere göre mart ayında el değiştiren 105 bin konut, geçen yıldan yüzde 21 daha az. Geçen yılın mart ayında 134 bin konut alımı gerçekleşmişti.

Bir detay daha verelim. Martta alım satıma konu olan 105 bin konutun 25 bini ipotekli, 80 bini diğer alımlardan oluştu.

Konut alım satımında en önemli detay ise el değiştiren konutların ne kadarının ilk el olduğu. Toplam sayının pek önemi yok, sektörü sürükleyecek olan ilk el alım satım. Buna göre mart ayında alınan 105 bin konutun 33 bini ilk el, 72 bini ise ikinci el konutlardan oluşuyor.

Mart ayındaki durum böyle...

İlk çeyrekte oluşan tablo da geçen yılın altında kaldığına işaret ediyor. Ocak-mart döneminde el değiştiren konut sayısı yüzde 11.5 azalarak 283 binde kaldı.

Bu eğilim sürecektir gibi...

Konut piyasasını öyle birkaç aylık gerçekleşmeyi göz önünde bulundurarak değerlendirmek pek sağlıklı sonuç vermeyebilir. Ne var ki ekonomideki genel gidişata bakarak piyasadaki daralma eğiliminin devam edeceğini söylemek pek yanlış olmasa gerek.

Bir kere fiyatlar, konut alma niyetinde olanların bu düşünceden tümüyle uzaklaşmasına yol açacak boyuta geldi. Fiyatların böylesine rekor bir artış göstermesinin bir dizi nedeni var tabii ki.

Maliyetler çok arttı, doğru. Ama maliyetin çok ötesinde bir konut fiyat artışı var ve bu başka etkenler tarafından tetiklendi. Finansal yatırım araçlarının getirisi çok düşük kalınca tasarruf sahipleri konutu eskiye kıyasla çok daha önemli bir yatırım aracı olarak görmeye başladı. Bu yaklaşım adeta zincirleme bir reaksiyon oluşturdu.

Konut talebi arttıkça fiyatlar arttı, fiyatların arttığını görenlerin de konut talebi...

Öyle bir duruma gelindi ki, konut fiyatları inanılmaz boyuta ulaştı. Kıyıda köşede biraz birikimi olmayan iyi gelirli sayılabilecek birinin bile konut alma olanağı kalmadı. Bankalar da krediyi büyük ölçüde kesince konut almak iyice zora girdi.

Fiyatlar zirveyi gördü mü?

Konut fiyatları çok yükseldi ve sanki zirveye ulaştı gibi. Merkez Bankası bugün şubat ayının konut fiyat endeksini açıkladığında bu konuda daha iyi fikir sahibi olabileceğiz.

Ancak fiyatların nominal olarak düşmese bile bir süre öncesinde olduğu gibi rekor düzeyde artış göstermeyeceğinin başka işaretleri var.

Konut fiyatlarında böylesine hızlı artışa yol açan etkenler devreden çıkıyor.

Bu etkenlerin başında finansal yatırım araçlarının getirisinin enflasyonun çok çok altında kalması geliyordu.

Oysa şimdi döviz yükselme eğiliminde ve beklenti bu yükselmenin daha da hızlanacağı yönünde.

Mevduat faizleri hızla yükseldi. Ayrıca kur koruma mevduat hesaplarında tavan faiz uygulamasına son verilmesiyle birlikte bu hesaplar da eskiye göre çok cazip hale geldi.

Bu durum, özellikle küçük tasarruf sahiplerinin para denkleştirip kredi kullanıp konut alma peşinde koşmalarını sona erdirecek, nitekim erdiriyor da...

Dolayısıyla konut talebi büyük ölçüde kırılacak.

Konut arzı zaten yeterince var. Konut sektöründe alım satımı belirleyen talep. İşte talebin azalması önümüzdeki dönemde etkisini daha fazla hissettirecek ve konut alımı görece düşük seyredecek.

Konut fiyatları düşer mi?

Talebin azalması acaba konut fiyatlarının gerilemesini sağlar mı, merak edilen bu.

Konut fiyatlarında genele yayılan bir fiyat düşüşü olasılığı pek güçlü görünmüyor. Hele hele yüksek fiyattan edinilmiş konutların zararına elden çıkarılması ancak

zorunlu nedenlerle olabilir. Bu yüzden de konut fiyatları uzunca bir süre yataya yakın seyredecektir.

Ama özelliği olan konutlar, belli konumda bulunan konutlar yüksek fiyatla satışa sunulabilir, bunlar alıcı da bulabilir. Bu tür istisnalar her zaman için söz konusu olacaktır.

Bölgelere göre farklılık artabilir

Bu arada depremin Türkiye'de tüm dengeleri değiştirdiği gerçeğini de kabul etmek gerekir. Deprem yüzünden belli bölgelerdeki konut talebi daha hızlı düşebilir, hatta buralarda arz çok artabilir; belli bölgelerde ise tam tersi gözlenebilir.

İşte bu durum fiyat değişim hızının depremden dolayı bölgeden bölgeye çok farklı oluşması sonucunu doğurabilir.

Bütçede 3 aylık açık 250 Milyar TL

Naki BAKIR

18 Nisan 2023 Salı

Türkiye'nin 11 ilinde büyük can ve mal kaybına yol açan Kahramanmaraş merkezli depremlerin ekonomiye etkisiyle şubat ayında gelirlerde düşüş, giderlerde artışa bağlı olarak "olağanüstü kötü" seviyesine çıkan bütçe dengesi, martta "normal kötü" pozisyonuna geri döndü.

Şubatta 170,6 milyar lira ile rekor kıran bütçe açığı, martta 47,2 milyar liraya düştü, ancak buna rağmen ilk çeyrek bütçe açığı 250 milyar lirayı buldu. Hazine ve Maliye Bakanlığı mart ayı bütçe gerçekleştirmelerini açıkladı.

MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ (MİLYAR TL)						
	MART			OCAK-MART		
	2022	2023	Değ., %	2022	2023	Değ., %
Harcamalar	224,9	334,0	48,5	571,7	1.044,8	82,7
1-Faiz Hariç Harcama	198,0	289,0	45,9	486,9	944,1	93,9
Personel Giderleri	41,1	86,7	111,1	130,4	274,6	110,5
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi	6,8	13,8	101,1	21,3	42,8	101,3
Mal ve Hizmet Alımları	13,8	28,1	103,4	30,5	70,8	132,4
Cari Transferler	85,8	124,7	45,4	224,0	464,8	107,5
Sermaye Giderleri	8,8	21,7	145,6	16,4	49,5	202,6
Sermaye Transferleri	0,7	8,6	1.210,5	0,9	20,9	2.203,6
Borç Verme	41,0	5,4	-86,8	63,5	20,8	-67,3
2-Faiz Harcamaları	26,9	45,1	67,3	84,8	100,7	18,6
Gelirler	156,0	286,8	83,9	602,5	794,7	31,9
1-Genel Bütçe Gelirleri	151,4	278,1	83,7	587,5	765,2	30,2
Vergi Gelirleri	127,4	198,6	55,9	455,2	631,0	38,6
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	6,8	57,5	748,2	60,2	67,6	12,4
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gelirler	4,3	1,3	-70,2	12,0	5,2	-56,7
Faizler, Paylar ve Cezalar	12,0	16,6	39,0	57,6	55,4	-3,9
Sermaye Gelirleri	0,8	3,7	396,7	2,1	4,6	118,4
Alacaklardan Tahsilat	0,1	0,3	143,3	0,4	1,2	245,3
2-Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	3,9	5,5	43,1	10,0	20,3	104,0
3-Düzen. ve Denet. Kurumların Gelirleri	0,7	3,2	337,8	5,1	9,2	82,8
Bütçe Dengesi	-69,0	-47,2	-31,5	30,8	-250,0	-
Faiz Dışı Denge	-42,0	-2,1	-94,9	115,6	-149,4	-

Buna göre aylık bütçe harcaması geçen yıla göre yüzde 48,5 artarak 334 milyar lira olurken, bütçe gelirleri yüzde 83,9'la bunun yaklaşık iki katı artarak 286,8 milyar liraya çıktı.

Bir ayda 45,1 milyar lira ile geçen yıla göre yüzde 67,3 daha fazla faiz ödendi, faiz dışı toplam harcama yüzde 45,9'luk bir artışla 289 milyar liraya ulaştı.

Aylık bütçe açığı 47,2 milyar lira olurken, faiz hariç de 2,1 milyar lira açık verildi. Ocak ayında 321,3 milyar lira olan bütçe harcamaları, deprem ayı olan şubatta geçen yılın aynı ayına göre yüzde 93,9 artarak 389,4 milyar liraya yükselirken, ocakta 289,1 milyar lira olan bütçe gelirleri şubatta 218,8 milyar liraya düşmüş, geçen yılın aynı ayına göre de yüzde 19,1 azalmıştı.

Bunun sonucunda 170,6 milyar lira bütçe açığı verilmişti. Ocak ayında 10,9 milyar lira olan faiz dışı bütçe açığı da şubatta 136,3 milyar lira ile rekor kırmıştı. Mart ayında bütçede şubata göre görece iyi, genel anlamda ise olumsuz bir tablo ortaya çıktı.

Bütçe gelirlerinin en büyük bölümünü oluşturan vergi gelirleri martta geçen yıla göre 55,9'luk bir artışla 198,6 milyar lira oldu. Mart ayı bütçe gelirleri içinde en büyük artış ise yüzde 748,2 (7,5 kat) artışla 57,5 milyar liraya ulaşan teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde yaşandı. Bunun da 40 milyarını kamu bankalarından elde edilen temettü gelirleri, 15,5 milyarını da KİT'lerden elde edilen gelirler oluşturdu. Söz konusu arızı gelirler, aylık bütçe açığının önceki aya göre düşmesinde etkili oldu.

Üç aylık açık 250 milyar lira

Ocak-mart döneminde bütçe harcamaları geçen yılın eş dönemine göre yüzde 82,7 artışla 1 trilyon 44,8 milyar liraya ulaşırken, aynı dönemde 794,7 milyar lira olan bütçe gelirinde artış yüzde 31,9'da kaldı ve üç ayda 250 milyar lira bütçe açığı verildi.

Geçen yıl ilk üç ayda 30,8 bütçe fazlası elde edilmişti. Geçen yıl ilk çeyrekte 115,6 milyar lira faiz dışı fazla elde edilen bütçede, bu yıl aynı dönemde ise 149,4 milyar lira faiz dışı açık oluştu. İlk çeyrekte verilen bütçe açığı, yılın tümü için öngörülen toplam 660 milyar liralık bütçe açığının yüzde 40'ına yaklaştı.

Şubattaki arızı yükselişten sonra martta görece düşük kalmakla birlikte, depremlerin yol açtığı ek maliyetler ve seçim harcamalarının da etkisiyle yılın tümündeki açığın 1 trilyon lirayı aşacağı tahmin ediliyor. İlk çeyrekte faiz ödemeleri yüzde 18,6 artışla 100,7 milyar, faiz dışı harcamalar ise yüzde 93,9 artışla 944,1 milyar lira oldu. Ocak-mart döneminde 464,8 milyar liraya ulaşan cari transferler faiz dışı harcamaların en büyük bölümünü oluşturdu. Söz konusu transferler geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 107,5 arttı.

Aynı dönemde 274,6 milyar liralık personel gideri ve 42,8 milyar liralık SGK prim ödemesi ile 70,8 milyar liralık mal ve hizmet alımı, 70,4 milyar liralık yatırım

harcaması gerçekleşti, borç verme kalemi 20,8 milyar lira oldu. Bütçe gelirlerinin en büyük bölümünü oluşturan vergi tahsilatı üç aylık dönemde sadece yüzde 38,6 ile enflasyonun çok altında artarak 631 milyar lira düzeyinde gerçekleşti.

İllerin bütçe performansı

DEPREMZEDE VE DİĞER İLLERİN BÜTÇE GERÇEKLEŞMESİ (OCAK-MART; MİLYON TL)						
	BÜTÇE GELİRİ			BÜTÇE HARCAMALARI		
	2022	2023	Değ., %	2022	2023	Değ., %
Adana	5.597,0	7.078,5	26,5	4.643,0	9.868,5	112,5
Adıyaman	324,8	399,7	23,0	1.348,5	2.652,5	96,7
Diyarbakır	1.408,7	2.193,9	55,7	4.813,2	9.785,3	103,3
Elâzığ	496,2	903,6	82,1	2.124,5	4.498,6	111,7
Gaziantep	3.592,3	2.946,5	-18,0	3.695,0	7.535,9	103,9
Hatay	11.378,0	7.604,5	-33,2	3.494,9	6.478,6	85,4
Malatya	702,8	997,5	41,9	2.100,2	4.163,0	98,2
K. Maraş	1.604,6	1.131,3	-29,5	2.276,7	4.697,9	106,4
Şanlıurfa	1.081,0	1.617,7	49,6	3.914,2	7.648,4	95,4
Kilis	80,3	100,9	25,7	555,8	1.119,9	101,5
Osmaniye	415,3	398,1	-4,1	1.185,5	2.418,6	104,0
11 İl	26.681,0	25.372,2	-4,9	30.151,7	60.867,3	101,9
Diğer iller	468.105,4	668.693,3	42,9	164.577,5	353.676,2	114,9
Merkez	107.737,7	100.662,2	-6,6	376.986,0	630.209,3	67,2
TÜRKİYE	602.524,1	794.727,7	31,9	571.715	1.044.752,7	82,7

Depremden etkilenen 11 ilden elde edilen bütçe gelirleri ocak-mart döneminde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 4,9 azalarak 25,4 milyar liraya gerilerken, deprem ihtiyaçlarının da etkisiyle yerel bazda bu illere yapılan bütçe harcamaları yüzde 101,9 artarak 60,9 milyar lira oldu. Depremzede 11 ilin bütçe gelir gider dengesinde geçen yılın aynı ayına göre 9,2 kat fazla olmak üzere 35,5 milyar liralık açık oluştu.

Diğer 70 ilden toplanan bütçe gelirleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 42,9'luk bir artışla 668,7 milyar, bu illerin aldığı toplam bütçe harcaması ise yüzde 114,9 artışla 353,7 milyar lira olarak gerçekleşti. 70 ilin bütçe dengesi toplamda 315 milyar lira fazla verdi.

Ancak bu durum bütçeye sağladığı gelir bütçeden aldığı harcamanın çok üzerinde bulunan İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Bursa gibi ekonomisi büyük illerden kaynaklandı. Deprem dolayısıyla ortaya çıkanlar da dahil bütçe harcamaları ağırlıkla "merkez"den yapıldığı için ilk üç aydaki toplam bütçe giderlerinin 630,2 milyar lira ile büyük bölümü merkezden yapıldı.

Merkezden yapılan bütçe geliri tahsilatı ise yüzde 6,6 azalarak milyar 100,7 liraya geriledi. Merkezden yapılan bütçe harcamaları ve tahsil edilen gelirlerde meydana gelen 529,5 milyar liralık açık, toplam bütçe açığının 250 milyar liraya ulaşmasında etkili oldu. Merkezde oluşan açık geçen yıla göre yaklaşık bir kat büyüdü.

Gıda fiyatları sağlıklı bir zeminde tartışılmıyor

Prof. Dr. Aykut GÜL

18 Nisan 2023 Salı

Her yıl özellikle de Ramazan ayında yaşanan gıda fiyatları tartışmaları yine alevlendi... En önemli sorun, bu tartışmaların bağlamından kopararak sağlıklı bir zeminde ve çoğunlukla spekülatif olarak yapılıyor olması. Tarım ürünlerinde fiyat hareketleri yıl boyunca devam eder.

Tarım ürünleri arzının, mevsime ve iklime olan bağımlılığı, yurt dışı piyasalardaki gelişmeler, stok durumları, genellikle arz yönlü olarak fiyatlarda önemli dalgalanmalara yol açabiliyor.

Talep cephesinde ise kısa vadeli artışlar ancak Ramazan ayı gibi özel dönemlerde görülüyor. Talep esnekliğinin düşüklüğü nedeniyle sınırlı bir talep artışı bile fiyatlarda büyük artışlara neden olabiliyor. Bu hareketlilikte bilinmesi gereken; üretimin belirli bir dönemde yoğunlaşması, tüketimin ise yıl boyu devam ediyor olması.

Bugünlerde sıklıkla tartışılan soğanın, her mutfakta, yıl boyunca, her yemeğin zorunlu bileşeni olması ve bu nedenle talep esnekliğinin çok düşük olması, yorumlamalarda - bilinmediği için- dikkate alınmayan bir nokta. Öte yandan çoğu tarım ürünü olduğu gibi soğanda da arz esnekliği çok düşük olduğundan, talebe göre arzı hemen artırmak mümkün olamıyor.

Sonuçta yılda bir-iki aylık bir hasat dönemi, buna karşılık yılın her günü tüketimi söz konusu. Ayrıca depolanması da sıkıntılı bir ürün. Özellikle de Ramazan ayında ve bayramlarda talebi artan soğanın arzını artırmak ancak sınırlı stoklarla mümkün olabiliyor. Henüz hasat başlamamışsa arzın tek kaynağı stoklar veya ithalattır.

Stokların en alt seviyeye indiği hasat öncesi dönemde, bu tür ürünlerin fiyatlarında kısa süreli de olsa aşırı yükselmeler görülebiliyor. Nitekim önce Hatay ve ardından Adana'da soğan hasadının başlamasıyla soğan fiyatlarında hızlı bir düşüş başladı.

Yıl içi hareketliliğin yanı sıra yıllar arasında da büyük dalgalanmalar olur ve bunun sebebi de Örümcek Ağı Teoremi ile açıklanır. Buna ayrı bir yazıda yer vereceğim.

Meyve ve sebze yeterlilik düzeyimiz yüksek

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki TÜİK'e göre soğanda yeterlilik düzeyimiz yüzde 114,7'dir. Yani iç tüketimin üzerinde bir üretim söz konusu. Bu konuda, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın yaptığı açıklama oldukça tatminkâr ve ümit verici.

Açıklamada; sahip olduğumuz arazi varlığı ile farklı coğrafi bölgelerimizde değişen iklim özelliklerinin ülkemizin bir bölgesinde ekim yapılırken bir başka bölgemizde hasat yapmaya imkân verdiği ve böylece halkımızın gıda ihtiyacının kesintisiz bir şekilde karşılanabildiği, Nisan ayı itibarıyla Adana ve Hatay illerimizde turfanda soğan hasadının başladığı, 2022 yılında Adana ve Hatay illerimizde 272 bin ton olan turfanda soğan üretiminin, bu yıl 284 bin tona yükselmesinin beklendiği, yeni hasatlarla birlikte üretilen soğan miktarının, halkımızın ihtiyacını fazlasıyla karşılayacak seviyede olduğu ifade ediliyor. Buna rağmen, başta sosyal medya ortamları olmak üzere soğan fiyatlarının sıklıkla tartışılmasının başka nedenleri de var şüphesiz.

Her şeyden önce seçim öncesi dönemden kaynaklı spekülasyon değerlendirmeler yapılıyor. Üretici ve tüketicilerin sayılarına oranla daha sınırlı sayıda aracılardan arzı kontrol ederek, fiyatların aşırı yükselmesine neden olabildikleri bilinen bir husus. Ayrıca tüketicilerde de algıda seçicilik söz konusu olup, insan tabiatı en yüksek fiyatlı ürünlere odaklanmakta.

Oysaki bir-iki haftalık sabırlı bekleyiş, tüketimi bu dönemde sınırlandırma, en az zararla bu dönemde geçirilmesini sağlayacaktır. Hatırlatmakta fayda var... Soğanda benzer bir durum pandemi döneminde ve yerel seçimler öncesinde de yaşanmış ve tanzim satış çadırları kurularak süreç yönetilmeye çalışılmıştı.

Tanzim satış çadırlarının kurulduğu tarih Şubat 2019, Yerel Seçimlerin olduğu tarih ise Mart 2019... Şimdi de Genel Seçimlerin bir ay öncesi... Tarım ürünlerinin doğası gereği her yıl tekrarlanan bu durum, kritik dönemlerde daha fazla gündem oluşturabiliyor. Sizce de öyle değil mi?

Abdulkadir Selvi

Ecevit, Kılıçdaroğlu'nu mu Erdoğan'ı mı desteklerdi

DSP Genel Başkanı Önder Aksakal, "Bülent Ecevit yaşasaydı Cumhur ittifakı'nda olurdu" deyince tepki gösterenler oldu.

Ama Önder Aksakal tarihi bir gerçeğe işaret ediyor.

Ecevit, 12 Eylül 1980'den sonra CHP ile yollarını ayırdı ve bir daha birleştirmede.

CHP'nin de hiçbir zaman Ecevit'le birleşmek gibi bir çabası olmadı.

Ecevit'i bir bölen ilan ettiler.

Solun güçlü kalemlerinden Uğur Mumcu bile, "Ecevit, 10 yıl öncekindeki gibi işçilerin, köylülerin, ezilen sınıf ve tabakaların umudu değil. ANAP'ın ve DYP'nin umudu" diye yazdı.

HEP'LE İTTİFAKA TEPKİ GÖSTERMİŞTİ

SHP, 'Leyla Zana'ların 'Hatip Dicle'lerin Meclis'e girmesini sağladı. Kürtçe yemine çanak tuttu. HEP'le ittifak yaptı ama Ecevit'le ittifakı aklının ucundan bile geçirmedi.

SHP'nin HEP'le ittifakı için Ecevit, 32. Gün programında, "Sırf Güneydoğu'da biraz daha fazla oy alabilmek için, Türkiye'yi bölmek istedikleri açıkça dile getirilen kimseleri sırtında Meclis'e taşımış olan bir parti asla Cumhuriyet Halk Partisi'nin mirasçılığı iddiasında bulunamaz" demişti.

Ecevit, HEP'le yapılan ittifaka öfkeliydi. Trabzon mitinginde, "DSP'ye verilen oyların ANAP'a gideceğini ve bu yolla sosyal demokratların iktidar olamayacağını söyleyenler büyük bir yanılgı içindedirler. SHP'liler bize verilecek oyların kime

gideceğini düşünmeyi bıraksınlar, SHP'ye verilecek oylar HEP'e ve arkasındaki PKK'ya gidecek. Bunu düşünsünler" diye konuşmuştu.

ECEVİT NE DERDİ ACABA

Bugün de HDP ve PKK, cumhurbaşkanı adayı olarak Kılıçdaroğlu'nu destekliyor. Murat Karayılan'dan Cemil Bayık'a ağzını açan terör baronları Kılıçdaroğlu'na destekten söz ediyor. Ecevit, Türkçe'yi çok iyi kullanan bir liderdi. Bugünleri görseydi Kandil'in ve HDP'nin Kılıçdaroğlu'nu desteklemesi üzerine ne derdi acaba.

CHP İÇİN NE DEMİŞTİ

CHP'nin hedefi her zaman Ecevit'i ve DSP'yi yok etmek oldu. Ecevit de, CHP'ye çok ciddi eleştiriler yöneltmişti. CHP'yi, "Dünyada mezara gömülmüş bir ideolojinin ayaklı müzeleri" olarak tanımlamıştı. Siyasete veda ettiği DSP kurultayında CHP'ye özel bir yer ayırmış, "Birçok arkadaşımız CHP'den ayrıldı ve biz bölündük. Bölündükçe arındık, arındıkça güçlendik" diye konuşmuştu.

Şimdi geldik yüz puanlık uzmanlık sorusuna. Ecevit yaşıyorsa Erdoğan'ı mı yoksa Kılıçdaroğlu'nu mu desteklerdi? Bilmem ki, sizce kimi desteklerdi?

KILIÇDAROĞLU, 'BABACAN'I YÜCE DİVAN'A GÖNDERECEĞİM'

YUKARIDAKİ başlığı görüp başımıza taş mı yağacak diye düşünmeyin. Kılıçdaroğlu, siyasetin yıldızı ilan ettiği, bir cumhurbaşkanı yardımcılığı, yetmez bir de bakanlık, yetmez 20'yi aşkın milletvekili verdiği Ali Babacan'ı Yüce Divan'a gönderir mi, demeyin. Siyaset ince esprilerle, dokundurmalarla, hatırlatmalarla yapılıncaya güzel bir iş çıkıyor. Muharrem İnce, Kılıçdaroğlu'nun, Ali Babacan'la ilgili bir sözünü almış. Orada Kılıçdaroğlu, "Sayın Ali Babacan'ın attığı bir imza var. Diyordu ki o imza da sözleşmede Kuzey Irak'a girmemenin karşılığı olarak peşin 1 milyar dolar kredi olursa 8 milyar dolarlık kredi verilecektir. Önce şunun altını çizelim, CHP iktidarında bu sözleşmenin altına imza atanlar kesinlikle Yüce Divan'a gidecektir. Çünkü bu bir ihanet belgesi. Bu ihanet belgesinin altına imza atanlar kim ise onlar Yüce Divan'a gidecektir. Onu affetmeyeceğiz" diyor.

İNCE ESPRİ

Muharrem İnce de bu bölümü almış. Altına, "Katılıyorum, haklısınız" notunu düşerek sosyal medya hesabından paylaşmış. Şık bir iş olmuş.

Bu arada Kılıçdaroğlu'nun Ali Babacan'ı Yüce Divan'da yargılayacağını söylediği program, Kanal B televizyonunda 22 Ocak 2010 tarihinde yapılmış. Programın yapımcısı ve sunucusu ise CNN TÜRK ekranlarında izlediğiniz değerli gazeteci Gürbüz Evren.

HER SEÇİM ÖNCESİNDE MHP ANKETLERİ

MHP Genel Başkan yardımcısı Feti Yıldız, Metropoll anketiyle ilgili iki noktaya dikkati çekti. Birincisi daha önceki anketlere göre muhalefetin oylarındaki düşüş. Feti Yıldız kıyaslamayı Metropoll'ün 2022 yılının ağustos ve ekim ayı ile yeni anket üzerinden yapmış. Seçime gidilirken genellikle muhalefetin oyu yükselir ama bizde tersi oluyor. CHP'de gerileme yok ama 6'lı Masa'nın diğer ortaklarının oyları ciddi düşüşte.

2018 SEÇİMLERİNDE TERSİ OLDU

Meclis Başkanvekili Celal Adan ile Feti Yıldız tecrübeli politikacılar. İkisinin de üzerinde durdukları nokta ise her seçim öncesinde MHP'nin oylarının barajın altında gösterilmesi, seçimden sonra ise MHP'nin barajın üstünde çıkması. Celal Adan, Metropoll'ün 10 Mayıs 2018 tarihli bir anketini örnek gösteriyor. 24 Haziran 2018 seçimleri öncesindeki ankette İYİ Parti yüzde 11.1 oy oranı ile barajın üstünde, MHP ise yüzde 5.2'yle barajın altına yer alıyor. Ama seçimlerde MHP 11.1'le barajı aştı, İYİ Parti ise 9.96'yla barajın altında kaldı. Yani tam tersi oldu. CHP ile ittifak sayesinde Meclis'e girdi.

SEÇİMDEN ÖNCE SEÇİMDEN SONRA

Artık bu iş bir seçim geleneğine döndü. Seçimden önce anketler MHP'yi barajın altında gösterir, seçimden sonra ise MHP'nin barajı aştığı ortaya çıkar.

Esfender KORKMAZ

Seçim sonrası ekonomide ne olur? (1)

31 Mart 2023 Cumhurbaşkanı adayları Resmî Gazete'de yayınlandıktan sonra, Nisan ayında 10 anket yapılmış. Bu anketler içinde Areda Survey'in iki anketi var. Her iki anket de, diğer 8 anket ortalamasından aşırı sapma gösteriyor. Söz gelimi, 8 anket ortalaması olarak Erdoğan'ın oy ortalaması 44,45 iken Areda Survey yüzde 50,8 ve yüzde 50,6 göstermiş. Bu nedenle doğru analiz için diğer 8 anket ortalamasını almak gerekiyor. 8 anket ortalaması şöyledir;

**Kılıçdaroğlu yüzde 47,41,*

**Erdoğan yüzde 44,45,*

**İnce yüzde 6,1,*

**Oğan yüzde 2,5*

Bu durumda İnce'nin aday çıkması ile seçim ikinci tura kalıyor. Bundan sonra İnce'nin çekilmesi beklenemez. Zira her adayda olduğu gibi kendisine destek olan kesimin seçim için maddi katkıları var. Belki toplumda demokrasi talebi ağır basarsa, nasıl olsa kazanamayacaklar, oyumuz boşa gitmesin hesabı içinde İnce'nin ve Oğan'ın oyları düşebilir. O zaman Kılıçdaroğlu ilk turda kazanabilir.

Eğer seçimi Erdoğan kazanırsa; yalnızca ekonomi politikalarında kısmi bir değişiklik yapabilir. Eğer görünüşte ve algı yaratmak için değilse, Mehmet Şimşek ile görüşmesi ve Hazine Bakanını milletvekili yapmak istemesi bu değişiklik için bir işarettir. Ancak AKP iktidarının ekonomiye bakış açısı değişmez.

Söz gelimi Erdoğan tek haneli faizden vazgeçip, faizleri TL değerini korumak ve kur istikrarını sağlamak için gerçekçi faiz uygulamasına geçebilir mi? Bunun için yeni bir aldatıldık hikâyesi yazması gerekiyor.

Öte yandan; AKP'nin seçim programında, yalnızca temenni ve hedefler var. Çözüm şekli yok. 2001 krizini baz alarak, enflasyonu tek haneye indirdik diyor. Oysaki;

Enflasyon, IMF ile yapılan stand-by düzenlemesinde **"Güçlü ekonomiye geçiş programı"** ile önlendi. AKP yapısal sorunları çözmediği için pandemiye kadar dünyada enflasyon kalmamışken bizde yüzde 10 düzeyinde kronikleşti.

Bugün halk yaşadığına bakıyor. Mart 2023 enflasyonu yüzde 50,5'tur. 14 Mayıs'a kadar seçim popülizmi ve para ve kredi genişlemesi nedeni ile enflasyon devam edecektir.

TÜFE'yi baz olarak alırsak, 2002 yılı kasım ayında 100 liraya aldığımız bir malın fiyatı Mart 2023 itibarıyla; 1366,61 liradır. Yani 20 yıl 4 ayda fiyatlar 13,6 kat artmıştır.

Dahası; Ekonominin altyapısı bozuktur. Seçim sonrası değişmesi mümkün görünmüyor. Bunlar; Demokrasi ve hukukun üstünlüğünde düşüş, devletin parti devletine dönüşmüş olması, eğitimde ideolojik tuzak devam eder. AKP iktidarı bu politikaların doğru olduğuna inanıyor.

Dış ilişkilerde eksen kayması, yani Türkiye'nin Batı'dan çıkıp Şanghay İşbirliği Örgütü'ne girme riski de var. Zaten Erdoğan da Şanghay'a girmek istediğini açıklamıştı. Bu durum ekonomiyi de çıkmaza sokar. Çünkü Türkiye dış ticaretinde AB ve ABD'ye karşı fazla veriyor. Buna karşılık dış ticaret açığının yüzde 80'ini Rusya ve Çin'le olan dış ticaretten dolayı veriyor.

Ayrıca en büyük risk teokrasi riskidir. HÜDA PAR teokrasiyi savunuyor. Oyu olmadığı halde Erdoğan, HÜDA PAR'ı Cumhuriyet İttifakı'na aldı ve yanında gezdiriyor. Bu bir mesaj imajı yaratıyor.

Gerek uygulamada ve gerekse parti programında bu risklerin çözülmesine dair bir belirti yoktur.

Bu şartlar altında Erdoğan'a olan güven kaybı devam eder. Eğer Erdoğan kazanırsa, yabancı yatırım sermayesi gelmez. Yerli sermaye de çıkmaya devam eder. Yatırım eğilimi düşmeye devam eder.

Çin ve Rusya ile olan dış ticarette millî dış politika uygulanmazsa, döviz kurları artar. Dış borçlarda temerrüt riski artar. Kriz derinleşir.

YARIN: Kılıçdaroğlu ve Millet İttifakı kazanırsa ne olur?

İbrahim Kahveci

Ah gençliğim ah...

Çok söylerlerdi... Gençlik için ne vermezdik derlerdi. Gençliğin kıymetini bilin diye uyarırlardı. Neredeyse hepsi bu dünyadan göçüp gitti.

Geride ne gençlik kaldı ne de yaşlılık.

Yıllar öncesine ait (2012) bir ekonomi sunumuma rastladım. Aklıma oradan mı geldi acaba... bilemedim.

2007-2012 dünya ekonomik tablosuna bakmışım: AB ve ABD toplamda %8,1 büyüme göstermiş. Türkiye ise aynı dönemde %21,1 büyümüş. Oh ne büyük başarı derken bir de emsal ülkelere bakmışım... Eyvah eyvah... Çin, Arjantin, Brezilya, Endonezya, G. Afrika, Hindistan, İran, Meksika, Rusya, Malezya gibi '**Yükselen Ülkeler**' yüzde 55,4 büyümüş.

Kısacası başarılı dediğimiz yıllarda bile emsal ülkelerin gerisinde kalmış durumdaydık. O ekonomi çalışmama yeniden bakıyorum: 2002-07 arası büyümenin %30,7'si kredileşmeden gelmiş ama 2007-12 arası dönemde kredileşme oranının büyüme içindeki payı %78,2'ye yükselmiş.

Yani dikkat çektiğimiz nokta neymiş: Büyüyoruz ama sorunlu büyüyoruz. Aman dikkat... aman dikkat... Tarihler 2012.

Şimdi 2023 yılındayız. Adeta 2012 yılını mumla aratıyorlar. Meğerse ne kadar da güzelmiş 2012 yılı.

Bunu söyleyeceğim aklımın ucuna gelmezdi. Yani Türkiye'yi o kadar karanlık kuyuya soktular ki, 2012 yılını bahar diye hatırlar olduk.

Burada iki temel nokta var.

Dünyâ yazımda da belirttim: 2001 sonrası büyüme oranlarında ‘Yükselen Ekonomiler’ çağı açılmış oldu.

Bir örnek vereyim: 2002 yılında **Uganda+Tanzanya** ülkelerinin ekonomik büyüklüğü 20.3 milyar \$. Bu iki ülkenin ekonomik büyüklüğü 2021 yılında 108.4 milyar \$ seviyesine ulaşmış. Aynı büyüme hızını Türkiye gerçekleştirmiş olsaydı 2002 yılındaki 240,3 milyar dolardan 2021 yılında 819,0 milyar dolar yerine 1 trilyon 275 milyar dolara çıkmamız gerekirdi.

Şimdi soralım kendimize: **Uganda+Tanzanya ülkelerinde asrın lideri mi geldi de son 20 yılda Türkiye’den çok daha hızlı büyüdüler.** Onların DAVA dedikleri bizden daha mı kutsaldı da Ülkelerini kalkındırmak-büyütmek için akli yönetim seçtiler.

Sahi şu nasıl bir davadır ki her yere liyakatsiz kendi kadrolarını yerleştirebiliyorsun. Aslında ülkeni değil, kendini ve kendi kadrolarını büyütüyorsun.

Tekrar ülkemize dönelim... Türkiye 80’li yıllarda rahmetli Turgut Özal döneminde adeta büyük bir kalkınma altyapısı hazırlardı. Hani köyden okumaya gönderilen ve meslek sahibi olan bir insan gibi...

Oysa diğeri köyde doğar ve babasının toprağında çalışıp büyürdü.

İşte bu kısır döngü 80’lerde dışa açılan Türkiye ile kırıldı.

Nüfus artışı yavaşladı, yaşlı nüfus ise nerede ise yoktu. Herkesin çalışma çağında olduğu bir “**Demografik Fırsat Eşiğine**” gelmiştik.

90’lı yıllarda Tansu Çiller bu fırsat eşiğini adeta bile isteye mahvetti. Ve ikinci yıkım ise 2000’lerden sonra kalkınma yerine ‘**şişirme ekonomisi**’ uygulayan AK Parti ile gerçekleşti.

Kısaca durum şuydu: **2001 sonrası küresel likidite bolluğunda** yükselen ekonomiler, gelişmekte olan ülkeler adeta kabuk değiştircesine büyüdüler. Türkiye ise bu değişimin oldukça gerisinde kaldı.

Ayrıca Türkiye demografik fırsat eşiği ile çok daha hızlı ve büyük değişim yapması gerekirken emsallerinin bile çok gerisinde kaldı.

Defalarca ama defalarca yazdığım konuya geri döneyim: Geriden çocuk nüfus gelmiyor; hızla yaşlanmaya başladık.

18.04.2023

Türkiye'nin gençliği bitmek üzere... Batı bunu refaha erdiğinde yaşadı ama biz hala fakirlikten kıvranıyoruz.

İşte bu çok tehlikeli bir durum. **Hem yaşlı hem de fakir bir ülke olacağız.**

Bu yolda hızla ilerlerken gençliğini para yiyerek, babasının mallarını satarak orada burada eğlenen serseri gençlik modeline de özeniyoruz.

Gerçeği ne zaman öğrenip geleceğimizi sattığımızı ve kaybettiğimizi anlayacağız. Uyanış ile kurtuluşa giden yolu ne zaman bulacağız? Uyandığımızda çok şey için geç kalmış olacağımız aşikardır.

Ne yapalım... Toplumların kaderi böyleymiş demek ki...